

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
"WOM" w Częstochowie

KWARTALNIK NAUCZYCIELSKI

Rocznik: 2005, Miesiąc: 06

01: Królowa Śniegu - scenariusz inscenizacji w wykonaniu nauczycieli z Zespołu Szkół w Truskolasach

Autor: *Ludmiła Pilecka, nauczyciel historii i języka polskiego, Zespół Szkół im. Stanisława Ligonia w Truskolasach*

02: PROPAGUJMY TURYSTYKĘ W SZKOLE!

Autor: *Agnieszka Kachel - nauczyciel języka angielskiego, Zespół Szkół im. Stanisława Ligonia w Truskolasach*

03: Dziennik komputerowy wspaniała sprawa!

Autor: *Dorota Świątek – bibliotekarz; Prywatna Lingwistyczna Szkoła Podstawowa w Częstochowie*

04: DNI WŁOSKIE w Zespole Szkół im. St. Ligonia w Truskolasach

Autor: *Ewa Łosik – nauczyciel bibliotekarz; Zespół Szkół im. Stanisława Ligonia w Truskolasach – Szkoła Podstawowa*

05: Wspieranie rozwoju uzdolnień plastycznych ucznia.

Autor: *Beata Wiśniewska – nauczycielka plastyki, wychowawca świetlicy w Zespole Gimnazjów w Częstochowie.*

06: OD PAPIRUSU DO EDYTORA TEKSTU

konkurs z zakresu historii pisma i książki

Autor: *Elżbieta Kulisz, Anna Bidzińska - PBP RODN „WOM” w Częstochowie Filia w Lublińcu*

07: Postępowanie z uczniami dyslektycznymi w szkole podstawowej.

Autor: *Zdzisława Anna Bielat - Pedagog szkolny, Szkoła Podstawowa Nr 2 w Częstochowie*

01: Królowa Śniegu - scenariusz inscenizacji w wykonaniu nauczycieli z Zespołu Szkół w Truskolasach

Autor: *Ludmiła Pilecka, nauczyciel historii i języka polskiego, Zespół Szkół im. Stanisława Ligonia w Truskolasach*

Od kilku lat podczas finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy nauczyciele Zespołu Szkół w Truskolasach przedstawiają baśń dla gości przybyłych na tę uroczystość. Są to najpopularniejsze baśnie braci Grimm i Hansa Christiana Andersena: „Śnieżka” (2002), „Śpiąca królewna” (2003), „Kopciuszek” (2004) oraz w bieżącym roku „Królowa śniegu”. W niewielkich scenach wspomagają nas młodszy uczniowie. Scenariusze zawierają zawsze elementy lokalne lub związane ze szkołą. Wzbogacane są licznymi piosenkami, często dobranymi w sposób humorystyczny. Profesjonalną oprawę muzyczną zapewnia nam nauczyciel muzyki pan Bogumił Ługowski. Występy nauczycieli są żywo przyjmowane zarówno przez najmłodsze dzieci, jak i dorosłą publiczność. Tradycyjnie już dyrektor zespołu Małgorzata Zatyka gra „czarny charakter”, co wzbudza ogromne emocje u publiczności. Nauczycielska inscenizacja uważana jest za najważniejszy punkt programu i przyciąga co roku rzesze widzów. Dzięki temu od lat nasz wkład w zbiórki pieniędzy na WOSP jest znaczny, a w tym roku szkoła nasza zebrała największą kwotę w całej gminie Wręczyca Wielka. Poniżej przedstawiam scenariusz tegorocznej inscenizacji opracowany wspólnie z panią Ewą Łosik, nauczycielem bibliotekarzem w naszej szkole. Powstał on w oparciu o tekst baśni, zawiera jednak pewne istotne różnice. Wprowadzono tutaj między innymi postacie z poprzednich przedstawień (Kopciuszek, Śnieżka i Księżę). Zabieg ten zastosowano z co najmniej dwóch względów: po pierwsze liczba zaangażowanych nauczycieli jest zawsze większa niż liczba postaci w oryginalnym tekście; po drugie postacie te cieszyły się tak dużym powodzeniem, że uznaliśmy, iż ich ponowne pojawienie się zapewni przedstawieniu dodatkowe atuty. Ze względu na elementy lokalne scenariusz ten nie może być w całości wykorzystany przez inne szkoły, ale może być inspiracją do pracy nad podobnymi przedstawieniami.

SCENA I

Pokój dziecięcy. Dekoracja w tle: dwa okna, za którymi padają wielkie płatki śniegu, między nimi skrzynka z różanymi krzewami. Kay i Gerda oglądają książeczkę z obrazkami, bawią się lalkami, klockami, itp.. W fotelu siedzi „stara babka”, robi na drutach.

NARRATOR: *(podkład muzyczny w tle)* Dawno, dawno temu w Truskolasach żył chłopiec o imieniu Kay i dziewczynka - Gerda. Nie byli bratem i siostrą, ale kochali się jak rodzeństwo. Ich rodzice mieszkali w dwóch domach przedzielonych wąską uliczką. Dachy tych domów stykały się prawie ze sobą. Dzieci całe dni spędzały razem w jednym lub drugim domu. Pomiędzy ich oknami rodzice zawieszili drewnianą skrzynkę, w której rosły małe różane krzewy. Kiedy przychodziła zima, dzieci całymi dniami przyglądały się spadającym płatkom śniegu. Każdy z płatków był inny i każdy miał inny, wymyślny kształt. Dzieci pytały starej babki skąd się biorą takie cuda.

BABKA: To są płatki Królowej Śniegu. Podobno, gdy nadchodzi noc, Królowa szybuje nad światem w księżycowej poświacie i maluje mrozem na szybach cudne kwiaty.

NARRATOR: Tej nocy małemu Kayowi wydawało się, że widzi białą damę ubraną w lodową suknię i w kryształowej koronie na głowie, ale był to chyba tylko sen. W tym samym czasie na samym końcu świata żył zły czarownik, jeden z najgorszych, sam diabeł. Pewnego dnia zrobił przedziwne lustro, które miało tę właściwość, że wszystko dobre i ładne, co się w nim odbijało, stawało się brzydkie. Najpiękniejsze krajobrazy wyglądały w tym lustrze jak gotowany szpinak, najlepsi ludzie byli szkaradni. Czarownik był niezmiernie dumny ze swego wynalazku.

(Na scenę tanecznym krokiem wchodzi Czarodziej z dużym lustrem. Tańcząc po sali i pokazując lustro widzom mówi)

CZARODZIEJ:

Choćbyście byli najśmieszniejsi.

Choćbyście byli najgrzeczniejsi.

To lustro was wykrzywi,

Zadziwi, zadziwi...

To lustro was pomniejszy,

Albo zwiększy...

Bo to lustro powiększa wszystko, co złe!

A zmniejsza wszystko, co dobre!

(Czarodziej odchodzi, a w tle słychać jego śmiech.)

NARRATOR: Pewnego dnia, gdy leciał po przestworzach, lustro nagle zadrżało i wypadło mu z rąk na ziemię, gdzie rozprysło się na tysiące kawałków. (w tle słychać brzęk szkła) Niektóre kawałki były mniejsze od ziarenka piasku i pofrunęły daleko w świat. Gdy taki kawałek wpadł komuś do oka, ten widział wszystko na opak. Spostrzegał tylko to, co złe i brzydkie, dobra w ogóle nie zauważając. Byli ludzie, którym taki kawałek wpadł do serca i wtedy działo się coś okropnego - serce stawało się jak kawałek lodu.

GERDA *(zaniepokojona):* Kayu, dlaczego wieje taki zimny wiatr? *(muzyczny wiatr)*

Przecież jeszcze daleko do jesieni.

KAY: Nie wiem. Ale nawet, gdy przyjdzie zima, to będziemy się spotykać. Będziemy razem grzać się przy ognisku i czekać, aż nasz ogródek znowu zakwitnie. Przecież tyle razy była zima i zawsze na nowo budziła się wiosna.

GERDA: Kayu boję się tego zimna.

KAY: Nie bój się, jesteśmy razem.

(Na scenę wchodzi czarownik i zbliża się do Kaya, Gerda w tym czasie odwrócona jest w inną stronę, bawi się lalkami. „Stara babka” zasypia w fotelu.)

CZAROWNIK: Nędzny chłopcze, oto wrzuciłem ci do oka małą odłamek szkła z zatrutego lustra. Będziesz widział wszystko inaczej. Będziesz widział wszystko wokół siebie złe i brzydkie. Będziesz cieszył się z tego, że kogoś skrzywdziłeś. Będziesz nienawidzić kwiaty i wiosnę. Będziesz kochał tylko zimny, lodowaty pałac Królowej Śniegu.

(Czarodziej okrywa Kaya białym płaszczem)

GERDA *(podchodzi do Kaya):* Kayu! Ty chyba jesteś chory. Dlaczego zrobiłeś się taki błądy i siny?

(Kay zmienia swój głos. Mówi odtąd beznamiętnie i obojętnie)

KAY: Bzdura! Wcale nie czuję się chory. Zimno to zdrowie. Po co tyle ciepła? Dlaczego mnie dotykasz? Nie lubię, jak ktoś mnie dotyka. Twoje ręce są nieprzyjemnie ciepłe, i jakaś woda cieknie ci z oka.

GERDA: To iza. Kayu, ty jesteś chory!

KAY: Nie jestem ani chory, ani zdrowy.

GERDA: Kayu...

KAY: Czego chcesz ode mnie? O! Jak ty brzydko wyglądasz! Jesteś ciepła i różowa. Nigdy nie wiedziałem, że ty jesteś tak wstrętnie pigowata. *(Podchodzi do skrzynki z różami)* Cóż to za zgniła róża? Pfe! I ta szkaradna! Cała ta skrzynia stare, brzydkie

puddo, tylko ją zrzucić z dachu.

GERDA: Kayu, co się dzieje? Robisz się biały jak śnieg.

KAY: Nudna jesteś, Gerda. Nie będę się już więcej z tobą bawił. Obchodzą cię tylko twoje szmaciane lalki i kwiatki, i bajki.

GERDA: Kayu! Gdzie idziesz? Spójrz, jak zimno na dworze.

KAY: Idę na padole koło Kościoła, tam, gdzie chłopcy jeżdżą na sankach i będę z nimi jeździł tak długo, jak długo zechcę...

Kay odchodzi, a smutna Gerda i „Stara babka” znikają za parawanem.

Piosenka: „Pada śnieg”

SCENA II

Kay ciągnie saneczki, podjeżdża do niego Królowa Śniegu na saniach ciągniętych przez 4 białe „konie”. W tle od czasu do czasu wiatr.

KAY (z zachwytem): Królowa Śniegu!

KRÓLOWA ŚNIEGU: Nie bój się mój mały. Ze mną nic złego ci się nie stanie. Zimno Ci jeszcze? Widzę, że cały drżysz.

NARRATOR: Kobieta pocałowała leciutko chłopca, a jej pocałunek był zimny jak lód. *(Królowa całuje Kaya)* Trafił prosto do serca Kaya, w którym tkwił już kawałek potwornego lustra i zmroził je do końca. Serce chłopca było teraz twarde i zimne, jak kawałek lodu.

KRÓLOWA ŚNIEGU: Od tej pory o niczym już nie pamiętasz, niczego nie czujesz. Znasz tylko lód, śnieg i mnie. *(po chwili)* Kto to jest mała Gerda?

KAY: Nie wiem.

KRÓLOWA ŚNIEGU: Otul się moim niedźwiedzim futrem. Czeka nas długa droga. *(otula go i prowadzi do sań)*

NARRATOR: Kay natychmiast zapomniał o rodzicach i o małej Gerdzie. Myślał jedynie o Królowej, która wydawała mu się najpiękniejszą i najcudowniejszą istotą na ziemi. Królowa zabrała go do swego lodowego pałacu o stu komnatach.

(Kay i Królowa jadą na saniach w kierunku pałacu i znikają za parawanem)

Piosenka „Szczęśliwej drogi już czas”

SCENA III

Na scenę wchodzi Gerda

NARRATOR: Tymczasem Gerda bardzo się martwiła, że jej przyjaciel tak długo nie wraca. W końcu postanowiła wyruszyć na poszukiwanie przyjaciela.

Gerda podchodzi do znajomych osób z publiczności i pyta (po imieniu lub nazwisku), czy nie widzieli Kaya

GERDA: Panie nie widział pan Kaya?

Pani czy nie spotkała pani chłopca z sankami?

.... a pan(i) nie wie, gdzie jest mój mały przyjaciel?

Gerda idzie przez las, w tle ćwierkanie ptaszków, spotyka Kopciuszka, który wchodzi z miotłą

Kopciuszk, może ty widziałaś mojego przyjaciela?

KOPCIUSZEK: Nie, nikogo nie spotkałam.

Wchodzi Księżę ciągnąc śpiącą Śnieżkę na materacu.

GERDA: Księżę! A ty nie widziałeś małego chłopca z sankami?

KSIĄŻĘ (znudzony): Chodzę po tym lesie już od stu lat i nikogo nie widziałem.

ŚNIEŻKA (budzi się): Eee no, co ty chłopie! To ja tu śpię i doskonale widziałam, jak biała dama wiozła go na swoich saniach!

GERDA (wystraszona): To pewnie była Królowa Śniegu! Powiedz mi Śnieżko, gdzie ona go zabrała

ŚNIEŻKA: Jak to gdzie? Do krainy wiecznych śniegów.

GERDA: Czy wiecie, gdzie to jest? Zaprowadźcie mnie tam, proszę

CAŁA TRÓJKA: To straszna kraina, tam słońce nigdy nie wschodzi, wiatry wieją, a śnieg sypie w oczy.

GERDA: Ale ja sama nie trafię. Pomożecie?

CAŁA TRÓJKA: Pomożemy!

KOPCIUSZEK: Pożyczmy więc karocy od mojej matki chrzestnej i jedźmy nią do lodowego królestwa.

Wjeżdża karoca, wszyscy wsiadają.

KSIĄŻĘ śpiewa: Wio koniku, a jak się postarasz do pałacu zajedziemy akurat.

Tobie owsa nasypiemy zaraz, a ja z miski smaczną zupę będę jadł.

(Stukanie kopyt)

SCENA IV

Rozbójnicy skradają się zza parawanu i szepczą

ROZBÓJNIK I: Złota karetka, złoto, złoto

ROZBÓJNIK II: Błyszczą karetka

ROZBÓJNIK III: Świeci jak pochodnia.

ROZBÓJNIK IV: Naprzód, śmiało, złoto, złoto

HERSZT: Konie za uzdy, zabić tego księciunia, a dziewczki spętać.

ROZBÓJNICZY (chórem): Tak jest, szefie

ROZBÓJNIK V i VI: To my weźmiemy Kopciuszka!

ROZBÓJNIK VII i VIII: A my Śnieżkę! *(wiążą im ręce)*

ROZBÓJNIK IX i I: A my tę nową!

MAŁA ROZBÓJNICZKA (stojąc obok Herszta): Zostawcie ją! Ona będzie się ze mną bawiła. *(obejmuje Gerdę)* Czy jesteś księżniczką?

GERDA: Nie, nie jestem księżniczką. Jadę z daleka, już od tak dawna. Szukam małego Kaya.

MAŁA ROZBÓJNICZKA: Nie powinni cię zabijać, dopóki się na ciebie nie pogniewam.

„Rozpalają” ognisko i siadają wokół niego. Kopciuszek, Księżę i Śnieżka mają związane ręce.

Jedzą, piją i śpiewają:

WSZYSCY: Hej, tam gdzie znad czarnej wody wsiada na koń zbójnik młody,

Czule żegna się z dziewczyną, jeszcze czulej z Księżarczyną /to powszechnie znany pseudonim nauczycielki grającej Herszta/

Ref.: Hej, hej, hej sokoły. Omijajcie góry, lasy, doły.

Dzwoń, dzwoń, dzwoń dzwoneczku, mój stepowy skowroneczku

HERSZT: To może teraz wypijmy.

ROZBÓJNICY: Wypijmy za łupy, za łupy w naturze...

HERSZT: Panie proszą panów!

ŚNIEŻKA: To może nas rozwiążcie!

ROZBÓJNIK V: Szefie może moglibyśmy rozwiązać je na chwilę.

ROZBÓJNIK VI: Tak, zatańczymy z nimi, a potem znów je spętamy.

STARA ROZBÓJNICZKA: To ja chcę zatańczyć z księciuniem!

Tańczą na środku, a wokół nich pozostali rozbójnicy, wszyscy śpiewają:

ROZBÓJNICY:

W murowanej piwnicy tańcowali zbójnicy

kozali se pięknie grać i na nóżki spozierać.

W murowanej piwnicy tańcowali zbójnicy

Łapał zbójnik zbójnicke, potargał jej spódnicke

Rozbójnicy związują z powrotem jeńców, a po chwili zasypiają wokół ogniska

MAŁA ROZBÓJNICZKA

Nie powinni cię zabijać, nawet gdybym była na ciebie zła; sama to wtedy zrobię! *(po chwili)* Kochasz małego Kaya? *(Gerda płacze, rozbójniczka ociera jej oczy).* Chodź, będziesz spała tu obok mnie. *(wkłada za pazuchę nóż)*

GERDA: Czy będziesz miała nóż przy sobie w czasie snu?

MAŁA ROZBÓJNICZKA: Ja zawsze śpię z nożem, nigdy nie wiadomo, co się może przytrafić.

GERDA: Tak bardzo chciałabym znaleźć małego Kaya...

MAŁA ROZBÓJNICZKA: W porządku, pomogę Ci. Weź mój kożuszek i rękawiczki i uciekaj. Mój renifer zaprowadzi Cię do pałacu Królowej Śniegu. No, wstawaj!

GERDA: A co będzie, jeśli rozbójnicy obudzą się i zauważą?

MAŁA ROZBÓJNICZKA: Zostaw to mnie. Poradzę sobie z nimi jakoś. Nie zapominaj, że mój tata jest hersztem

Po chwili rozbójnicy budzą się i zauważają brak Gerdy.

STARA ROZBÓJNICZKA: Nie ma tej małej!

HERSZT: Patrzcie, świeże ślady na schodach!

ROZBÓJNICY I-III: Znikła...

ROZBÓJNICY IV-VI: Nie ma jej!

ROZBÓJNICY VII-IX: A to szkoda...

STARA ROZBÓJNICZKA *(po chwili):* Dobrze, że chociaż mamy tych tutaj i karocę. Zabierzmy to do naszej kwatery.

Zabierają jeńców i karetę i znikają ze sceny.

SCENA V

(Kay u stóp Królowej Śniegu (która siedzi na tronie) układa Lodową układankę)

KRÓLOWA ŚNIEGU: Jeżeli uda ci się z tych kawałków ułożyć słowo, to podaruję ci cały świat, a na dodatek parę nowych łyżew.

KAY: Od tak dawna próbuję i nie mogę.

KRÓLOWA ŚNIEGU: Jeżeli ci się uda, będziesz wolny. *(wstaje)* A ja teraz pomknę sobie daleko, do ciepłych krajów. Pobieję je trochę. To im się należy, zresztą wyjdzie to na dobre cytrynom i winogronom! *(z szyderczym śmiechem wychodzi z komnaty)*

GERDA: *(biegnie w jego stronę krzycząc)*

Kay, drogi Kay. Nareszcie cię odnalazłam. *(milczenie)*

To ja Gerda, nie poznajesz mnie? *(milczenie)*

Wracaj ze mną do domu, zanim przyjdzie Królowa Śniegu. *(milczenie)*

Kay, odwróć się do mnie, nie patrz ciągle w kawałki lodu.

KAY: Dlaczego mi przeszkadzasz? Już prawie ułożyłem. Lodowa układanka nie lubi ludzkich głosów.

GERDA: To ja Gerda.

KAY: I co z tego?

GERDA: Kayu, pamiętasz Truskolasy?

KAY: Nie przeszkadzaj. Muszę to wszystko ułożyć jeszcze raz.

GERDA: Pomogę ci i ułożymy ją razem.

Gerda układa lodowe kostki z Kayem i śpiewa:

Jaka róża, taki cierń, nie dziwi nic,

Jakie serce, taki lęk, nie dziwi nic,

jaka zdrada, taki gniew, nie dziwi nic,

nawet to co jest,

Jaka róża, taki cierni, nie dziwi nic,
Jaki ranek, taki dzień, nie dziwi nic,
jaka woda, taki brzeg, nie dziwi nic,
nawet to co jest,
Jaka róża, taki cierni, nie dziwi nic,
jaka kieszeń, taki gest, nie dziwi nic,
jaki kamień, taki cios, nie dziwi nic,
co wyrywa z nas cały zapas słów, cały spokój serc.

NARRATOR: Wtedy Kay zapłakał i odłamek szkła wypadł mu z oka, poznał Gerdę i zawołał radośnie:

KAY: Gerdo, ja płaczę! Czuję, jak bije moje serce. Zobacz, jaka piękna róża.

GERDA: Znowu widzisz, że róże są piękne.

KAY: A czemu mam nie widzieć?

GERDA: Nareszcie wypadło ci z oczu zaczarowane szkło.

KAY: Zaczarowane szkło? Gdzie ja jestem? Jak tu zimno, jak pusto i strasznie. Co ja tu robiłem? Sam, w tym ogromnym pałacu? Bez ciebie. Zabierz mnie z sobą do domu, Gerdo. Kochana mała Gerdo!

GERDA: Patrz. Kawałki lodu same ułożyły się w słowo MIŁOŚĆ. Kay, jesteś wolny.

Przytulają się do siebie, na scenę wychodzą wszyscy aktorzy. Jakaś piosenka, może „Hu hu ha”. Królowa Śniegu może stać gdzieś z boku, a wszyscy śpiewają patrząc na nią (wyzywająco)

Hu! hu! ha! Nasza zima zła!

Szczypie w nosy, szczypie w uszy,

mroźnym śniegiem w oczy prószy,

wichrem w polu gna!

Nasza zima zła!

Hu! hu! ha! Nasza zima zła!

Płachta na niej długa, biała,

w ręku gałąź oszroniała,

a na plecach drwa...

Nasza zima zła!

Hu! hu! ha! Nasza zima zła!

A my jej się nie boimy,

dalej śnieżkiem w plecy zimy,

(tu można rzucać w Królową śnieżkami)

niech pamiętkę ma!

Nasza zima zła

Scenariusz powstał na podstawie baśni H.Ch.Andersena. Wierszowany tekst czarodzieja zaczerpnięty został ze scenariusza Renaty Brańki z Zespołu Szkół w Graboszycach, zamieszczonego na stronie http://www.republika.pl/szkola_w_graboszycach/renia.htm

1. Królowa Śniegu - Małgorzata Zatyka oraz uczniowie klas III i V
 2. Królowa Śniegu w saniach
 3. Gerda, Księżę, Śnieżka i Kopciuszek (Rita Jasnos, Zbigniew Dworecki, Elżbieta Dworecka i Iwona Gloc)
 4. W niewoli u rozbójników
 5. Rapujący Księżę – Zbigniew Dworecki
 6. Trupa aktorska po przedstawieniu
-

02: PROPAGUJMY TURYSTYKĘ W SZKOLE!

Autor: Agnieszka Kachel - nauczyciel języka angielskiego, Zespół Szkół im. Stanisława Ligonia w Truskolasach

Artykuł ma na celu zachęcenie nauczycieli do prowadzenia działalności turystycznej w szkole i zaszczepiania w uczniach potrzeby uprawiania turystyki, między innymi poprzez pokazanie im piękna najbliższej okolicy i sposobu aktywnego spędzania wolnego czasu. Spośród wielu funkcji jakie spełnia turystyka ogromne znaczenie ma jej funkcja dydaktyczna. Z tego powodu turystyka zwana jest również przez pedagogów jednym z najstarszych systemów dydaktycznych.

Turystyka umożliwia turystom zaspokajanie ich potrzeb poznawczych, emocjonalnych, estetycznych, towarzyskich i zdrowotnych. Tworzy także optymalne warunki do łączenia nauki szkolnej z poznawaniem turystycznym. Jedną z niezwykle skutecznych i atrakcyjnych form edukacji jest wycieczka. Umożliwia ona osobiste poznawanie i przeżywanie kontaktów z przedmiotem poznania, którym może być między innymi obiekt przyrodniczy, kulturowy czy społeczny. Wycieczki jak również inne wyjazdy turystyczne umożliwiają porównanie wyobrażeń o danym obiekcie z rzeczywistym obiektem, co sprzyja kształtowaniu się obiektywnych pojęć o świecie. Wyjazdy turystyczne rozszerzają pole obserwacji zjawisk społecznych, kulturowych lub przyrodniczych i pomagają w zaspokajaniu – rozbudzonych przez nauczyciela, rodzinę, szkołę – zainteresowań, potrzeb i aspiracji intelektualnych młodzieży. Wycieczka jest klasycznym przykładem zajęć pozalekcyjnych wprowadzających młodzież w życie społeczne, kulturę i środowisko przyrodnicze. Zbliża młodzież do rzeczywistości, pomaga w odrzuceniu fałszywych pojęć o świecie, ukazuje bogactwo i różnorodność życia społecznego, przyrody, kultury, instytucji i ludzi. Wycieczki, jak i inne wyjazdy turystyczne sprzyjają refleksji intelektualnej, wywołują potrzebę dyskusji i wymiany poglądów, a także rozbudzają pasję poznawczą.

Wyjazdy turystyczne mają szczególne znaczenie dla rozwoju osobowości, dla samokształcenia młodego człowieka i przygotowania go do pełnienia różnych społecznych ról, funkcji i zadań. Wyjazdy turystyczne skłaniają ich uczestników do traktowania podróży jako atrakcyjnej przygody intelektualnej, zmysłowego poznawania świata oraz jako okazję do konfrontacji własnych wyobrażeń o świecie - poznanych z książek – z realiami rzeczywistości.

Doświadczenia zdobyte podczas wyjazdów turystycznych pomagają w pogłębianiu wiedzy o zwiedzanych krajach, kulturach i środowiskach oraz umożliwiają tworzenie własnych ocen. Wyjazdy turystyczne rozszerzają również zainteresowania młodzieży, ich wiedzę, sposoby myślenia o świecie, zachęcają do jego poznawania i przeżywania. Młodzi uczestnicy wyjazdów turystycznych stają się bardziej dociekliwi, rozwija się u nich zdolność do samodzielnego myślenia i nieustannej konfrontacji teorii naukowej z praktyką. Takie samokształcenie w procesie uczestnictwa turystycznego uwalnia młodzież od stereotypów i mitów utrwalonych przez wiedzę książkową, umożliwia im wyzbycie się wiedzy anachronicznej i unowocześnienie jej.

Zagraniczne wyjazdy turystyczne stwarzają możliwość porównania własnego kraju, gospodarki, kultury i życia społecznego z innymi krajami oraz rozwijają potrzebę studiowania opracowań, przewodników, jak też skłaniają do nauki języka odwiedzanego kraju. Zagraniczne wyjazdy turystyczne umożliwiają poznanie odwiedzanych krajów, zrozumienie ich specyfiki i kultury.

Wyjazdy turystyczne dostarczają młodzieży wiedzy, którą może wykorzystać zarówno w szkole jak i w codziennym życiu. Wiedza ta przyczynia się do humanizacji poglądów i postaw młodzieży, gdyż uczy zrozumienia różnych ludzi i kultur. Wyjazdy turystyczne jednak służą nie tylko zaspokajaniu potrzeb poznawczych lecz także przyczyniają się do regeneracji sił psychofizycznych. Wyjazdy turystyczne zaspokajają potrzeby duchowe, biologiczne, a także stymulują rozwój osobowości młodzieży.

Turystyka poprzez swoje wielorakie oddziaływanie może spełniać ważną rolę w kształceniu i wychowaniu młodzieży. Może też oddziaływać na wszystkie sfery zachowań młodych ludzi. Turystyka ściśle wiąże wiedzę teoretyczną z praktyką. W turystyce należy dostrzec olbrzymi potencjał możliwości wzmocnienia i uatrakcyjnienia procesu dydaktycznego. Szczególnie ważna jest rola szkoły, która prowadząc działalność turystyczną, ma szansę nie tylko rozszerzyć zakres swych oddziaływań na uczniów, lecz także uczynić naukę przyjemniejszą. Turystyka może być wykorzystywana do realizowania programu nauczania niemal wszystkich przedmiotów, zarówno w szkole podstawowej jak i średniej.

Aby nie pozostać jedynie teoretyczką chciałabym podzielić się swoimi doświadczeniami dotyczącymi propagowania turystyki w szkole. Otóż dwa lata temu założyłam Szkolne Koło Krajoznawczo Turystyczne w szkole, w której pracuję. Widząc, jak niewielu uczniów bierze udział w wycieczkach organizowanych w szkole chciałam stworzyć możliwość tanich lub bezpłatnych wyjazdów. Bardzo często bowiem to właśnie czynnik finansowy był powodem nieuczestniczenia w wyjazdach. Jest wiele chętnych dzieci na wyjazdy, na rajdy rowerowe po okolicy, na udział w tanich imprezach organizowanych przez Oddział Regionalny PTTK w Częstochowie – marszach na orientację, marszach pieszych etc. Dla wielu dzieci to jedyny kontakt z turystyką. Część z nich po raz pierwszy odkryła jak można spędzić wolny czas. Aktywność turystyczna zależy od motywacji. Nauczyciele, czyli najbliższe otoczenie młodzieży mają ogromny wpływ na kształtowanie się tej motywacji. Są oni wzorami zachowań, kształtują zainteresowania i postawy młodzieży.

Kolejna forma aktywności turystycznej w mojej szkole, której jestem jedną z organizatorek to wymiana młodzieży przy wsparciu finansowym Polsko Niemieckiej Współpracy Młodzieży w Warszawie. Od kilku lat przyjeżdża do Truskolas grupa około 20 uczniów ze szkoły Hauptschule w Barssel (Niemcy) z opiekunami na okres tygodnia. Przez ten czas organizowane są dla nich wycieczki, spotkania z młodzieżą polską i ich rodzinami. Spotkania mają charakter integracyjny, umożliwiający poznanie sposobu życia i spędzania wolnego czasu w polskich rodzinach, gdzie nocuje młodzież niemiecka. Po tygodniu grupa polskich uczniów wyjeżdża do Barssel na tydzień, który wypełniony jest podobnymi zajęciami. Strona niemiecka wypłaca naszym uczniom kieszonkowe, co czyni ten wyjazd jeszcze mniej kosztownym.

Językiem, którym uczniowie się porozumiewają jest język angielski. Pojawia się tu jeszcze jeden czynnik mianowicie motywacja do nauki języka obcego.

Podsumowując chciałabym jeszcze raz zachęcić nauczycieli do propagowania turystyki wśród młodzieży i zaszczepiania im ducha turysty. Jestem pewna, że każdy czytający te słowa przyzna iż warto.

Źródła:

Praca magisterska autorki pt. „Turystyka młodzieży”, AWF Kraków 2002

Przeclawski K., „Turystyka a wychowanie”, Nasza Księgarnia, Warszawa 1972

Łobożewicz T., „Krajoznawstwo i turystyka w szkole” WSiP, Warszawa 1985

03: Dziennik komputerowy wspaniała sprawa!

Autor: Dorota Świątek – bibliotekarz; Prywatna Lingwistyczna Szkoła Podstawowa w Częstochowie

Chcę podzielić się swoimi refleksjami na temat Dziennika Komputerowego, którego jestem administratorem. Może po przeczytaniu moich paru zdań inni też przekonają się do wprowadzenia dziennika w swojej szkole, a Ci którzy już go posiadają może podzielią się też swoimi uwagami na ten temat.

Od listopada 2004 roku zaczęliśmy pracę z Dziennikiem Optimum. Jest to komputerowy dziennik lekcyjny, który spełnia wszystkie wymogi ustawy o systemie oświaty. Będąc programem komputerowym, daje o wiele więcej możliwości niż dokumentacja sporządzana ręcznie. Komputerowy dziennik lekcyjny z powodów formalnych finansowych (zbyt mało stanowisk komputerowych) nie może jeszcze zastąpić dziennika papierowego. W naszych szkołach (pracuję w szkole podstawowej i gimnazjum) nauczyciele mają udostępnione cztery stanowiska, przy których mogą uzupełniać dane w dzienniku. Początkowo były obawy, gdyż nie wszyscy nauczyciele sprawnie pracują z komputerem, lecz po kilku próbach przekonali się, że klawiatura nie „gryzie”, a wpisywanie danych nie zajmuje im aż tak wiele czasu jak myśleli.

Ja będąc administratorem dziennika miałam trochę pracy na początku, musiałam „wklepać” wszystkie podstawowe dane osobowe uczniów. Najgorsze było to, że nie byłam na żadnym szkoleniu i sama z podręcznikiem instalowałam program. Jednak po wielu trudach nauczyciele otrzymali swoje hasła dostępu i mogli już wpisywać oceny. Dziennik jest bardzo przydatnym narzędziem zwłaszcza dla wychowawców. Mogą oni w każdej chwili obejrzeć oceny swoich wychowanków bez przewracania kartek w dzienniku, gdyż po otwarciu strony z ocenami po kolei na ekranie pojawiają się oceny ze wszystkich przedmiotów dla każdego ucznia. Również podobnie dzieje się to z uwagami i frekwencją. W każdej chwili bezpośrednio można drukować powiadomienia do rodziców, kartki z ocenami, uwagami i frekwencją.

Bardzo ważną cechą programu jest to, że zapewnia on duże bezpieczeństwo gromadzonym w nim zapisom. Każdy z użytkowników posługuje się własnym hasłem umożliwiającym mu dostęp do danych. Każdy zapis w dzienniku (np. nieobecność, ocena, uwaga) jest łączony z osobą, która go wprowadziła lub zmieniła.

W trakcie tworzenia dziennika w naszej szkole, firma Vulcan dołożyła opcję Dzienniczka Ucznia. Jest to program pozwalający rodzicom za pomocą Internetu sprawdzać na bieżąco oceny, uwagi, frekwencje oraz informacje od nauczycieli i wychowawców. Każdy rodzic za pomocą identyfikatora i hasła loguje się na stronie dzienniczka i widzi na bieżąco postępy w nauce swojego dziecka. (Rodzic widzi tylko stronę swojego dziecka nie może podglądać ocen innych.)

Jest to bardzo wygodne i zauważyliśmy w szkole, że rodzice przychodzący teraz na konsultacje są już „przygotowani” do rozmowy z nauczycielami. Na stronie ucznia oprócz stopni pojawiają się opisy, z czego jest dana ocena.

Coraz większa liczba rodziców przekonuje się do tego sposobu kontrolowania ocen swoich dzieci. Ja sama jako matka dziecka uczącego się w klasie 5 chciałabym bardzo, aby szkoła, do której chodzi mój syn też taki dzienniczek wprowadziła, byłabym na bieżąco z informacjami szkolnymi. Wiem, że program wymaga trochę więcej pracy ze strony nauczycieli, ale uczniowie też traktują dziennik jako ciekawostkę i nowinkę w szkole. Praca z dziennikiem (mam taką nadzieję) w przyszłości będzie jeszcze łatwiejsza i stanie się dodatkowym, ale miłym obowiązkiem każdego nauczyciela. Ja jako administrator też ciągle się uczę i odkrywam nowe możliwości programu. Na co dzień pracuję w bibliotece szkolnej, w której też mamy program komputerowy do prowadzenia biblioteki.

04: DNI WŁOSKIE w Zespole Szkół im. St. Ligonia w Truskolasach

Autor: Ewa Łosik – nauczyciel bibliotekarz; Zespół Szkół im. Stanisława Ligonia w Truskolasach – Szkoła Podstawowa

W moim drugim artykule (pierwszy dotyczył DNI GRECKICH) poświęconym krajom europejskim chciałabym przedstawić, w jaki sposób zorganizowaliśmy w tym roku DNI EUROPEJSKIE. Każdego roku wybieramy sobie jakieś jedno państwo należące do Unii Europejskiej i jemu poświęcamy naszą uwagę. W tym roku były to Włochy. Państwo to odegrało ważną rolę w historii i kulturze zachodniej Europy. Przed 2000 laty były centrum imperium rzymskiego, które obejmowało tereny wokół Morza Śródziemnego i większą część zachodniej Europy. Kraj pizzy, spaghetti, skarbów Rzymu, Wenecji i Florencji, ale także kieszonkowców w Neapolu i wciąż groźnej mafii sycylijskiej jest niewątpliwie jednym z najciekawszych miejsc w Europie.

Żaden inny kraj Europy nie może się równać się z Włochami pod względem nagromadzenia zabytków historycznych o najwyższej wartości artystycznej.

Rozpiętość wiekowa naszych uczniów jest duża, gdyż w skład naszej szkoły wchodzi dwie placówki: szkoła podstawowa oraz gimnazjum. Dlatego też postanowiliśmy w tym roku podzielić nasze „obchody” na dwie części. Klasy I-III szkoły podstawowej miały odrębną imprezę, natomiast klasy IV-VI oraz gimnazjaliści bawili się razem.

Przez cały tydzień poprzedzający Dzień Włoski grupy uczniów z poszczególnych roczników uczestniczyły w konkursach warsztatowych, które odbywały się w naszej szkole.

Zorganizowaliśmy następujące konkursy - warsztaty przed DNIEM WŁOSKIM:

„Zostań Michałem Aniołem” – uczniowie wykonywali rzeźbę z mydła przedstawiającą znaną budowlę włoską

Materiały: mydło, narzędzia do obróbki

„Gabinet figur włoskich”- manekin znanej osoby kojarzącej się z Włochami

Materiały: uczniowie przynieśli ubrania i inne „gadżety” potrzebne do wykonania postaci

„Najcudowniejsza pizza” - pizza z różnych materiałów, nie spożywczych.

Materiały: guziczki, kamyczki, podkład, plastelina, bibuła itp.

„Włoski bucik” – szycie buta

Materiały: uczniowie przynieśli materiały potrzebne do uszycia buta

„Konkurs wiedzy o Włoszech” - uczniowie wcześniej otrzymali potrzebne materiały. Konkurs polegał na tym, że każda grupa (3-osobowe zespoły z każdego rocznika) wybierała pytania za określoną ilość punktów.

Konkurs „NIESPODZIANKA” (robieenie makaronu według otrzymanego przepisu) – uczniowie wcześniej nie wiedzieli, na czym miał polegać konkurs.

1 kwietnia 2005r. był dniem poświęconym Włochom.

W tym dniu wszyscy uczniowie przybyli na godz. 800 i do godz. 900 przygotowywali stoiska oraz potrzebne przedmioty i stroje do konkursów.

- Stoisko prezentujące Włochy
- „Zostań następcą Dino Baggio” – podbijanie piłki nożnej nogą bez kontaktu piłki z podłożem
- „Kto pierwszy, ten ... bardziej najedzony” – jedzenie makaronu bez użycia rąk
- „Italianotruskoland” – pokaz mody, w którym obowiązywały kolory włoskiej flagi
- „Festiwal San Remo” – wielki playback show
- nauczycielski - „Konkurs na najciekawszą głowę” – wychowawcy klas mieli za zadanie wykonać fantazyjną fryzurę oraz makijaż.

Tegoroczny Dzień Włoski został odebrany bardzo entuzjastycznie – cieszył się ogromnym zainteresowaniem zarówno ze strony grona pedagogicznego, jak i uczniów. Wszyscy z wielkim zaangażowaniem uczestniczyli w przygotowaniach, starali się zapiąć całość na ostatni guzik. Uczniowie bardzo chętnie uczestniczyli w licznych konkursach, prześcigali się w pomysłach, chcieli bowiem wypaść jak najlepiej. Tak też się stało – Dzień Włoski okazał się wspaniałą imprezą, która z pewnością na długo utkwi w pamięci.

05: Wspieranie rozwoju uzdolnień plastycznych ucznia.

Autor: Beata Wiśniewska – nauczycielka plastyki, wychowawca świetlicy w Zespole Gimnazjów w Częstochowie.

Współczesne społeczeństwo płaci wysoką cenę za postęp cywilizacji. Automatyzacja produkcji, globalizacja, natłok populistycznych haseł, wszechwładne mass-media to tylko niektóre czynniki kształtujące postawy, poglądy i gusty masowego społeczeństwa. W tych warunkach szczególnego znaczenia nabiera proces komunikacji międzyludzkiej i ekspresji jako niezbędne do prawidłowego społecznego i psychicznego funkcjonowania człowieka. Współczesna pedagogika jako główny cel stawia sobie nie tylko przekazanie wiedzy o otoczeniu ale również, a właściwie przede wszystkim wychowanie człowieka komunikatywnego, umiającego porozumiewać się z innymi ludźmi, potrafiącego wyrazić swoje myśli, emocje, oraz rozumiejącego i akceptującego przekazy informacyjne i postawy innych ludzi. Te cele doskonale można realizować przez sztukę i wychowanie młodzieży przez sztukę, ekspresję plastyczną uczniów.

Naturalna potrzeba wypowiedzi przez działalność plastyczną, tak silna u dzieci małych i w okresie wczesnoszkolnym, znacznie ulega osłabieniu w okresie dojrzewania młodzieży przypadający na 11- 16 rok życia. Proces ten związany jest z kryzysem twórczości plastycznej spowodowanej krytycznym podejściem młodzieży do siebie, otaczającego świata, swoich wytworów, stopniowym wypieraniem samorodnej twórczości dziecięcej opartej na wyobraźni. W wyniku tego procesu zmieniają się również podstawowe czynności poznawcze, zachodzące w procesie tworzenia. Pojawia się działanie oparte na bezpośrednich doznaniach wizualnych, dużą rolę odgrywa pamięć wzrokowa o elementach reprodukcyjnych. Zanikają sądy subiektywne. Młody człowiek opiera się na sądach zobiektywizowanych, ogólnie zaakceptowanych przez rówieśników. W pracach plastycznych zanika uczuciowość i spontaniczność samorodnej ekspresji. Dlatego tak bardzo ważną rolę w tym okresie pełni wspierająca postawa nauczyciela, który dostrzeże talent plastyczny ucznia i odpowiednio pokieruje jego rozwojem. Moja praca z uczniem zdolnym w ramach zajęć plastycznych to przede wszystkim mobilizacja ucznia do wykonywania prac, rozwijanie jego umiejętności poprzez dodatkowe korekty indywidualne i rozmowy na temat wykonanych prac, praca indywidualna. Efektem jaki uzyskałam były bardziej dojrzałe artystycznie prace malarskie i rysunkowe uczniów, wzbogacenie warsztatu pracy ucznia. Dwoje z moich wychowanków kontynuowało swoją artystyczną edukację w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych.

W ciągu mojej 10 letniej pracy wychowawczo-pedagogicznej z młodzieżą zgromadziła się spora ilość prac plastycznych zachowanych przeze mnie ze względu na ich wartość estetyczną, twórcze podejście do tematu, rozwiązania plastyczne. Myśl o zebraniu ich i wyeksponowaniu pojawiła się w zeszłym roku szkolnym a 10-lecie pracy pedagogicznej stała się dobrą okazją do prezentacji zachowanych najciekawszych prac uczniów uzdolnionych plastycznie.

Po nawiązaniu kontaktu z Młodzieżowym Domu Kultury przy ul. Łukasieńskiego w Częstochowie, w istniejącej przy nim galerii „PANOPTICUM” prezentowana była wystawa prac uczniów uczęszczających na, prowadzone przeze mnie, zajęcia odbywające się w pracowni plastycznej przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 6, w której pracowałam w latach 1995-1999 i Zespole Gimnazjów przy ul. Krakowskiej 29 z lat 1999-2005. Wystawa miała charakter retrospektywny, pokazywała prace absolwentów, którzy dawno opuścili mury szkoły podstawowej lub gimnazjum oraz wytwory obecnych uczniów gimnazjum, prezentowała różnorodność realizowanych na zajęciach plastyki i koła plastycznego tematyki i technik plastycznych: malarskie, rysunkowe, frottage, projektowanie graficzne, papieroplastyka, prace przestrzenne.

Uroczyste otwarcie wystawy odbyło się dnia 20.03.2005 w obecności Dyrekcji, uczniów i zaproszonych gości władz oświatowych Urzędu Miasta.

Ekspozycja, trwająca do 18.04.2005r., podzielona była na dwie części: w pierwszej prezentowane były w monograficznym układzie prace kilku uczniów. Pokazną miejscę tej części wystawy zajmowały prace absolwenta gimnazjum z roku 2003 r. , obecnie ucznia II klasy PLSP im. J. Malczewskiego w Częstochowie. Prezentowane prace są wykonane już ręką wprawą, wycwiczoną licznymi szkicami rysunkowymi i malarskimi.

W drugiej części ekspozycji prace, autorstwa różnych uczniów, zebrane były tematycznie.

Oglądając wystawę uczniowie poznali twórczość swoich starszych kolegów. Była to również okazja zaprezentowania i promowania dorobku artystycznego uczniów Zespołu Gimnazjów.

Zachowane przeze mnie prace mają nie tylko sentymentalną wartość ale stanowią dobre źródło inspiracji dla innych uczniów, dokumentację mojej pracy pedagogicznej, tworzą również małą część historii społeczności (wygasłej już) PSP nr 6 i Zespołu Gimnazjów przy ul. Krakowskiej 29 w Częstochowie.

06: OD PAPIRUSU DO EDYTORA TEKSTU

konkurs z zakresu historii pisma i książki

Autor: *Elżbieta Kulisz, Anna Bidzińska - PBP RODN „WOM” w Częstochowie Filia w Lublińcu*

Wprowadzenie do szkół ścieżki edukacji czytelniczej i medialnej zobligowało nauczycieli do realizowania takich treści jak dzieje pisma i książki, powstanie

i rozwój prasy oraz przekazów medialnych. Poniższy konkurs może stanowić formę oceny umiejętności z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej uzyskanych w szkole podstawowej. Jego tematyka nie wykracza poza ramy programowe historii i języka polskiego drugiego etapu edukacyjnego. Pytania zostały opracowane na podstawie książki M. Iljina „Czarno na białym” oraz encyklopedii „O książce: mała encyklopedia dla nastolatków” pod red. K. Chorzewskiej. Podstawowy zestaw pytań konkursowych został uzupełniony o „Rozsypankę wyrazową”, którą można wykorzystać w dogrywce.

1. Co to znaczy czytać „od deski do deski”?
.....
2. Żywa książka to:
 - a. książka aktualna, współczesna
 - b. rękopis
 - c. książka – człowiek ustnie przekazujący podania ludowe
 - d. książka należąca do lektur szkolnych
3. Pismo węzełkowe zostało stworzone przez:
 - a. Egipcjan
 - b. Fenicjan
 - c. Persów
 - d. Peruwiańczyków
4. Nazwa „kipu” oznacza pismo:
 - a. paciorkowe
 - b. węzełkowe
 - c. ikonograficzne
5. Przyporządkuj do odpowiedniego koloru sznurka w piśmie węzełkowym jego znaczenie:
 - a. czarny
 - b. czerwony
 - c. żółty
 - d. zielony
 chleb, śmierć, złoto, wojna
6. Co oznacza słowo „hieroglif”?
.....
7. Podaj nazwisko francuskiego uczonego, który jako pierwszy odczytał pismo hieroglificzne:
 - a. Rosette
 - b. Champollion
 - c. Grotefend
8. Co to są „piktogramy”?
.....
9. Jakiego pisma używali Persowie i Babilończycy?
 - a. klinowego
 - b. węzełkowego
 - c. alfabetycznego
10. Pismo klinowe to:
 - a. pismo na glinianych tabliczkach
 - b. rysunki na ścianach świątyń i piramid
 - c. pismo składające się z różnokolorowych muszelek nawlekanych na sznurki
11. Kiedy zaczęto posługiwać się alfabetem?
 - a. około 1500 lat temu
 - b. około 2500 lat temu
 - c. około 3500 lat temu
12. W Polsce pierwsze teksty pisane były w języku:
 - a. greckim
 - b. polskim
 - c. łacińskim
 - d. hebrajskim
13. Z jakich składników wytwarzany był egipski atrament?
 - a. woda, glina, czcina
 - b. woda, sadza, guma arabska

- c. woda piasek, olej z oliwek
14. Uszereguj materiały piśmiennicze od tych stosowanych najwcześniej, do tych stosowanych obecnie:
- a. papier
 - b. pergamin
 - c. glina
 - d. papirus
 - e. tabliczki woskowe
 - f. kamień
-
15. Podaj nazwisko wynalazcy ruchomych czcionek:
-
16. Podaj nazwę największej i najsłynniejszej starożytnej biblioteki, której siedziba mieściła się w stolicy Egiptu:
-
17. Opisz wygląd średniowiecznej książki pergaminowej
-
18. Kto jest wynalazcą papieru?
- a. Rzymianie
 - b. Grecy
 - c. Chińczycy
19. W którym wieku zaczęto w Polsce wyrabiać papier?
- a. 17 w.
 - b. 16 w.
 - c. 15 w.
20. Najsłynniejszym polskim kronikarzem wieków średnich był:
- a. Mikołaj Rej
 - b. Jan Chryzostom Pasek
 - c. Jan Długosz
21. Przetłumacz na język polski „Index librorum prohibitorum”
-
22. Co to jest „biały kruk”?
- a. stary dokument
 - b. odmiana papieru
 - c. cenna, unikatowa książka
 - d. krótkie motto
23. Który z rosyjskich alfabetów jest starszy?
- a. cyrylica
 - b. grażdanka
24. Co to jest „inkunabuł”?
- a. druk wydany w 1501 roku
 - b. druk wydany przed 1500 rokiem
 - c. druk wydany po 1945 roku
25. Uszereguj narzędzia piśmiennicze od najwcześniej używanych do najbardziej współczesnych:
- a. długopis
 - b. rysik
 - c. drukarka komputerowa
 - d. pióro
-
26. W którym wieku powstały w Polsce pierwsze papiernie?
-
27. Uszereguj kolejność pojawiania się poszczególnych rodzajów książek od najwcześniejszych do współczesnych:
- a. książka obrazkowa
 - b. książka rękopiśmienna
 - c. książka drukowana
 - d. żywa książka
 - e. książka cyfrowa
-
28. Podaj nazwisko założyciela pierwszej stałej drukarni w Krakowie:
- a. Kochanowski
 - b. Baumgarten

c. Haller

29. Książka popularnonaukowa:

- a. podaje informacje z różnych dziedzin wiedzy
- b. zawiera wątki fabularne
- c. opowiada jakąś historię

ROZWIĄZANIE:

1-czytać od początku do końca, 2-c, 3-d, 4-b, 5-czarny-śmierć czerwony-wojna żółty-ziółto zielony-chleb, 6-„święty znak”, 7-b, 8-znaki pisma obrazkowego, 9-a, 10-a, 11-c, 12-c, 13-b, 14-kamień glina papirus tabliczki woskowe pergamin papier, 15-Gutenberg, 16-Biblioteka Aleksandryjska, 17-trwała drewniana oprawa obciągnięta na zewnątrz skórą, miedziane narożniki na oprawie, 18-c, 19-c, 20-c, 21-indeks ksiąg zakazanych, 22-c, 23-a, 24-b, 25-rysyk pióro długopis drukarka komputerowa, 26-15 w., 27-żywa książka książka obrazkowa książka rękopiśmienna książka drukowana książka cyfrowa, 28-c, 29-a

ROZSZYBANKA WYRAZOWA

1. AILCYEM (cymelia)
2. KSOŁWIN (słownik)
3. IRGMENPA (pergamin)
4. SEBETLERLS (bestseller)
5. RODYET (edytor)
6. NSUMTPYAKR (manuskrypt)
7. BUŁAIKUNN (inkunabuł)
8. BIKSLIRES (ekslibris)
9. ABOTEIBLKI (biblioteka)
10. SARPPUI (papirus)

Bibliografia:

1. Iljin M.: Czarno na białym. Warszawa 1964
2. O książce: mała encyklopedia dla nastolatków. Pod red. K. Chorzewskiej [i in.]. Wrocław 1987

4

07: Postępowanie z uczniami dyslektycznymi w szkole podstawowej.

Autor: Zdzisława Anna Bielat - Pedagog szkolny, Szkoła Podstawowa Nr 2 w Częstochowie

Przedstawiam Państwu artykuł zajmujący się problematyką uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkole podstawowej, a w szczególności dzieci dyslektycznymi. Pragnę zaprezentować tok postępowania z uczniami z grupy zagrożenia dysleksją i dyslektykami w całym cyklu kształcenia na poziomie podstawowym w aspekcie sprawdzianu kompetencji w klasie szóstej. Problematykę pracy z uczniami dyslektycznymi oraz jej specyfikę w szkole podstawowej chcę przybliżyć szerszemu gronu nauczycieli.

Normą jest, że w każdej klasie szkolnej znajduje się kilku uczniów będących dyslektykami. Jednak nie od razu może zostać stwierdzona dysleksja. Niemniej od najmłodszych lat dziecka dają się zaobserwować pewne symptomy dysleksji – może to być na przykład nabycie z opóźnieniem umiejętności sznurowania butów, chodzenia po schodach czy trudności z utrzymaniem równowagi. Charakterystyczna jest niechęć do zabaw ruchowych, gier z piłką.

Z chwilą podjęcia nauki przez dziecko zaczynają pojawiać się inne zaburzenia typu dyslektycznego. Wiąże się one z trudnościami w opanowaniu techniki czytania, myleniem liter podobnych pod względem kształtu m.-n-w, b-p-d-g, l-h, podczas pisania gubieniem końcówek wyrazów, znaków diakrytycznych, dodawaniem lub zamianą sylab czy liter itp. Czasami obraz graficzny pisma może być zniekształcony. Dziecko ma kłopoty z zapamiętaniem ciągów słownych np. dni tygodnia, nazw miesięcy bądź nauką tabliczki mnożenia. Każdy z nauczycieli na pewno spotkał uczniów mających podobne problemy w nauce szkolnej.

Tryb postępowania z uczniami będącymi w grupie ryzyka dysleksji zaprezentuję na przykładzie szkoły, w której pracuję. Rokrocznie, od sześciu lat, we wszystkich klasach I są przeprowadzane badania ryzyka dysleksji przez pracowników Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr2 w Częstochowie. Psycholog współpracujący z naszą szkołą bada każde dziecko w zakresie poziomu rozwoju funkcji wzrokowych i słuchowych oraz lateralizację. Badania odbywają się na terenie szkoły. Z kolei wychowawcy klas wypełniają arkusze skali ryzyka dysleksji (SRD) również dla każdego ucznia. Po przeanalizowaniu i opracowaniu badań szkoła otrzymuje z Poradni zbiorcze zestawienie wyników badań ryzyka dysleksji dla każdej klasy. Wychwycone są wówczas dzieci zagrożone dysleksją. Uzyskują one wskazanie do pracy w zespole korekcyjno-kompensacyjnym celem wyrównania deficytów rozwojowych percepcji wzrokowych i słuchowej. Uczniowie ci pracują dodatkowo w zespołach wyrównawczych, aby mogli uzupełnić braki w wiadomościach i umiejętnościach szkolnych. Ta wytężona praca dziecka z ryzyka dysleksji trwa przez cały okres kształcenia zintegrowanego. Jednocześnie w domu pod kontrolą nauczyciela i rodziców dziecko wykonuje ćwiczenia ortograficzne, grafomotoryczne itp. Pamiętając o psychologicznych uwarunkowaniach rozwoju dziecka i jego intensywności do 10 roku życia, istnieją duże szanse na wyrównanie mikrodeficytów parcjalnych. Po okresie dwuletniej pracy ucznia nad trudnościami typu dyslektycznego oraz stałej jego obserwacji przez nauczyciela i pedagoga szkolnego, można stwierdzić, czy u dziecka nadal utrzymują się specyficzne problemy w nauce. Wówczas, w klasie trzeciej, uczeń za zgodą rodziców jest kierowany do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej z powodu ryzyka dysleksji. Ten termin złożenia dokumentacji jest niezmiernie ważny, bowiem opinia o dziecku pisze nauczyciel, który doskonale poznał je przez 3 lata. Zatem opinia jest pełna, uwzględniła formy udzielonej pomocy uczniowi, systematyczność, czas trwania i efekty. Moment badań w poradni i wydania opinii jest bardzo ważny w aspekcie sprawdzianu kompetencji uczniów klas VI. Honorowane są bowiem opinie wydane w przedziale czasowym od III klasy do końca września klasy VI. Do Poradni są też kierowani uczniowie w klasie IV czy kl.V, wtedy gdy pozostawia się im dłuższy okres czasu na opanowanie reguł ortograficznych, doskonalenie poprawnego pisania itp. Nauczyciele uczący w /w dzieci mogą upewnić się w trafności swoich obserwacji i spostrzeżeń, że właśnie ten uczeń jest dzieckiem z zaburzeniami typu dyslektycznego. Jeżeli pomimo wysiłków ucznia i jego pracy nad poprawną pisownią (przynajmniej półroczną), nadal utrzymują się problemy, to składamy dokumentację w Poradni. Oczywiście, zgodnie z zaleceniem Śląskiego Kuratora Oświaty z dnia 20.12.2000r., do wniosku o przebadanie ucznia dołączane są wytwory jego pracy tj. zeszyty ćwiczeń.

Z chwilą postawienia przez poradnię diagnozy – dysleksja rozwojowa, uczeń jest objęty zajęciami terapii pedagogicznej dla dzieci dyslektycznych na terenie szkoły. Oczywiście ma możliwość wyboru uczęszczania na podobne zajęcia terapeutyczne w poradni specjalistycznej. Wskazówki do dodatkowej pracy z dzieckiem w domu otrzymują rodzice. Pedagog szkolny wyjaśnia im specyfikę zajęć, przedstawia zestawy ćwiczeń celem ukierunkowania pracy z dzieckiem na terenie domu. Zarówno rodzice, jak i uczniowie są informowani, że opinia stwierdzająca dysleksję u dziecka jest respektowana przez szkołę pod warunkiem jego pracy nad ortografią, uczeźnictwa w terapii zaburzonych funkcji. Akcentowana jest konieczność podjęcia pracy samokształceniowej przez ucznia. Dopiero na tej podstawie podczas sprawdzianu w klasie szóstej szkoły podstawowej dostosowywane są warunki egzaminacyjne zgodnie z procedurą.

Praca z uczniem dyslektycznym na zajęciach terapii pedagogicznej polega na wyrównywaniu jego fragmentarycznych zaburzeń w rozwoju funkcji percepcyjno – motorycznych zgodnie z zaleceniami zawartymi w opinii psychologiczno – pedagogicznej. Program pracy jest układany indywidualnie dla każdego ucznia. Zajęcia przebiegają dwutorowo na tzw. materiale nieliterowym i literowym. Pierwszy rodzaj oddziaływań ma za zadanie usprawnianie procesów analityczno – syntetycznych funkcji słuchowych i wzrokowych, koordynacji słuchowo-wzrokowo- ruchowej, umiejętności grafomotorycznych. Podczas tego etapu jednostki reedukacyjnej uczeń wykonuje wiele różnorodnych ćwiczeń, których celem jest podnoszenie poziomu funkcjonowania poszczególnych struktur ośrodkowego układu nerwowego tj. ośrodków odpowiedzialnych za powstanie dysleksji, analizatora wzrokowego, słuchowego, ruchowego i wzajemnej koordynacji między nimi. Ćwiczenia te są atrakcyjne dla dzieci i pomagają zainteresować je zajęciami. Natomiast materiał słowno- literowy obejmuje właściwie dobrane ćwiczenia w czytaniu i pisaniu, utrwalanie znajomości liter, poprawnej pisowni, opracowywanie ortograficznie trudnych wyrazów. Uczeń winien zapamiętać i utrwalić sobie obrazy wzrokowe i wzrokowo- ruchowe tych słów. W czasie zajęć pamiętać zawsze należy o zasadzie stopniowania trudności, dostosowywania do indywidualnych możliwości dziecka. Terapia pedagogiczna z reguły odbywa się w zespołach liczących 2 – 5 uczniów.

T. Gąsowska i Z. Pietrzak- Stępkowska w pozycji „Praca wyrównawcza z dziećmi mającymi trudności w czytaniu i pisaniu” piszą: „Prawidłowe prowadzenie pracy wyrównawczej wymaga pełnego rozumienia trudności dziecka, znajomości zasad pracy wyrównawczej, a także pełnego rozeznania co do przydatności poszczególnych ćwiczeń. Terapeuta (...) musi umieć przekształcić ćwiczenie, dostosowując do potrzeb pracy z danym dzieckiem, a nawet znajdować nowe sposoby przewyżczenia trudności i utrwalania prawidłowych nawyków.”

Z praktyki pracy terapeutycznej mogę powiedzieć, iż dyslektyk nie jest równy dyslektykowi. Dysleksja może mieć trojakość postaci- obniżonej zdolności do czytania czyli dysleksję (węższe znaczenie terminu dysleksja), dysortografi- trudności w pisaniu objawiające się popełnianiem różnorodnych błędów, w tym ortograficznych oraz dysgrafii tj. zniekształconego obrazu graficznego pisma. Wśród uczniów zdarzają się dyslektycy mający te trzy rodzaje dysleksji. Wówczas terapia trwa wiele lat i najlepiej byłoby, gdyby była prowadzona indywidualna z dzieckiem.

Praca terapeutyczna z dyslektykiem polega także na udzielaniu mu wsparcia psychicznego w przezwyciężaniu różnorodnych problemów, eliminowaniu licznych napięć emocjonalnych, stosowaniu wzmacnień pozytywnych- pochwała, zachęta, nagroda. Bardzo ważne jest mobilizowanie ucznia do pracy, podnoszenie jego wiary we własne możliwości, dodawanie otuchy.

Uczeń dyslektyczny napotyka wiele trudności w nauce nie tylko języka polskiego, ale też innych przedmiotów. W matematyce ma trudności w nauce się tabliczki mnożenia, w geometrii- z różnicowaniem kształtów geometrycznych, rozumieniu pojęć geometrycznych, orientację i wyobraźnię przestrzenną, w geografii- trudność sprawia mu nauka kierunków, orientacji na mapie. Na lekcjach języków obcych ma problemy wynikające z rozbieżności między pisownią a wymową, nawet na w-f może źle zrozumieć instrukcję ćwiczeń dotyczących schematu ciała i przestrzeni. Ogólnie dyslektyk ma osłabioną koncentrację uwagi, wolniejsze tempo pracy.

Nauczyciele wszystkich przedmiotów muszą dostosowywać swoje wymagania edukacyjne do możliwości percepcyjnych uczniów dyslektycznych. Prace pisemne powinny być oceniane pod względem merytorycznym, a błędy ortograficzne nie mogą wpływać na obniżenie oceny. Ocena z dyktand jest opisowa tzn. zmuszająca ucznia do dodatkowej pracy nad ortografią. Nauczyciel oceniając ucznia powinien opierać się głównie na jego wypowiedziach ustnych, a na prace pisemne dyslektyk winien mieć pozostawione więcej czasu oraz możliwość korzystania ze słownika ortograficznego. Sprawdzając stopień opanowania techniki czytania przez ucznia, należy unikać odpytywania go na forum klasy i dokonywać tego na tekstach wcześniej wyuczonych. Dziecko takie powinno mieć możliwość korzystania z taśm magnetofonowych z nagraniami lektur szkolnych. W przypadku dysgrafików nie jest zalecana ocena poziomu graficznego prac pisemnych ani zmuszanie do przepisywania zeszytów czy stron brzydtko napisanych, ale stosowanie ćwiczeń podnoszących sprawność grafomotoryczną. Kiedy pismo jest nieczytelne, wskazane byłoby, by uczeń mógł oddawać prace napisane na komputerze. Z uwagi na duże trudności dyslektyków w nauce języków obcych ważne jest koncentrowanie się na jednym języku. Ocena ucznia dyslektycznego powinna uwzględniać włożony przez niego wysiłek.

Szkoła w swoim właściwym postępowaniu z uczniami dyslektycznymi musi współdziałać z ich rodzicami. Kontakt ten powinien być stały, systematyczny i ukierunkowujący pracę dziecka w domu. Rodzice mogą odpowiednio motywować je do wysiłku i sami prowadzić stosowne ćwiczenia, oczywiście pod kierunkiem specjalisty. Ważne jest jak najwcześniejsze rozpoczęcie pracy wyrównawczej z dzieckiem, kiedy nie ma jeszcze utrwalonych złych nawyków i nie dotknęły go poważne niepowodzenia edukacyjne.

W powyższym tekście przedstawiłam :

- przykładowe symptomy dysleksji w wieku przedszkolnym dziecka
- zaburzenia typu dyslektycznego pojawiające się w czasie nauki szkolnej
- tok postępowania z dziećmi z grupy ryzyka dysleksji
- kwestię ważności opinii psychologiczno – pedagogicznej stwierdzającej dysleksję na okoliczność sprawdzianu kompetencji w klasie VI
- specyfikę pracy terapeutycznej z uczniami dyslektycznymi
- trudności dzieci dyslektycznych w nauce wybranych przedmiotów szkolnych
- kwestię oceniania dyslektyków

BIBLIOGRAFIA

1. T. Gąsowska, Z. Pietrzak-Stępkowska „Praca wyrównawcza z dziećmi mającymi trudności w czytaniu i pisaniu” WSiP W-wa 1994
 2. K. Grabałowska, J. Jastrząb, J. Mickiewicz, M. Wójcik „Ćwiczenia w czytaniu i pisaniu” Toruń 1995
 3. M. Bogdanowicz „O dysleksji” Lublin 1993 Wydawnictwo Linea
 4. J. Jastrząb „Edukacja terapeutyczna – toruńska szkoła terapeutyczna” Toruń 2002 WE Akapit
 5. Biblioteczka Reformy, zeszyt 18 – o dysleksji czyli specyficznych trudnościach w nauce. W-wa 1999
 6. B. Sawa „Jeżeli dziecko źle czyta i pisze” WSiP W-wa 1987
-